

rum scripta, & ex bonis saepe authoribus nimis exilia quaedam, subinde cita-
uerim. Feci ut facere solent, qui triticum, legumina, uel alia semina colli-
gunt, & quicumque in magna quarumuis rerum copia congerenda laborant:
Omnia illi uidelicet initio pariter coaceruata reponunt, postea demum cum
aut maius otium fuerit, aut partem aliquam in usum uertere libuerit, delectum
adhibitori, & utilia ab inutilibus segregaturi, siue hoc ipsimet faciant, siue illi qui-
bus uendiderint. Nam mihi quoque prolixus fuisset labor, imò impossibilis, nec un-
quam ad maturitatem peruenturus, si ad unguem examinare, & accuratissime o-
mnia collocare uoluisssem; Partes uero singulas ad usum adornare, & quaedam apud
ipso qui citantur auctores inquirere, & quae non placebunt rescire, non adeo la-
boriosum erit studiosis: praesertim cum plerique uno aut altero libro tantum ad pro-
fessionem suam accuratius cōfecto indigeant, ceteris in eo quo sunt gradu cōtenti
futuri. Exhibeo materiam aedificij, ita ut lapides, ligna, calx, arena, separata sint,
quanquam nō exquisita, ut saepe minuta quaedam intercidere solent, & alieno esse lo-
co: inde si quis structuram aptaturus est aliquam, partem laboris in lucro habet,
eam pro arbitrio disponat, minuat, augeat, interpolet, expoliat.

Quod ad tertium Tomum (quem itidem in Praefatione super primo pollicitus
sum, tanquam eadem omnia in eo alphabeti ordine propositurus, quae in secundo
per scientiarum locos continentur) sententiā mutauim. Quare nemo illum expecta-
bit à nobis, quod non admodum eo opus sit. Nō enim rudibus omnino scribimus:
sed illis, qui eruditionis aliquid secum afferant, & ubi singula quaerenda sint intel-
ligant, aut breui exercitio discant, ut physica ab ethicis & metaphysicis, rheto-
rica à dialecticis, & mathematica inter se, & aliarum artium subiecta ab alijs discer-
nant. Indoctiores enim quam ut rerum Locos dignoscant, etiam si materiā uberem
in promptu haberent, explicare tamen eam & ut par est tractare nequirent. Pote-
rit autem aliqua ex parte tertij Tomi usum pensare alphabeticus index, in ea quae
secundo continentur, non singula quidem (ut qui à tertio Tomo promissio nihil dif-
ferret) sed uniuersalia praecipue concinnatus: qualis facile conficietur ex Titulis
in singulos libros uel paulò copiosior. Eum nunc non adieciimus, angustia tempo-
ris exclusi: accedet autem, ut spero, cum duobus postremis libris de re Medica &
Theologia, breui seorsim, si nihil inter os & offam, exituris. Satisfacient igitur stu-
diosis duo Bibliothecae Tomi, Deo opt. max. fauente iam editi, quibus exornandis
& absoluendis utinam mihi tam otium & eruditio nō defuissent, quam uideo atque
intelligo optimam & mirificam eorum in omnibus studijs, praesertim si melior ma-
nus accesserit, utilitatem prouenturam. Omnino sanè philosophi, id est studiosi ho-
minis, interest, de rebus ubique omnibus materiā habere paratā. Ea uero quid con-
ducet, nisi ordinata distinctaque sit: Ordinari uero non poterit, nisi certis scientiarum
omnium locis institutis. Quod factum necessarium est, non modo quia multa diuer-
saque rerum genera sunt: sed etiam quia res una eademque, si aliter atque aliter cōsideres,
ad scientias diuersas pertinet. Oportet autem ut intra suos quaque terminos se con-
tineat, nec inuadat alienos.

Ordinis certe ratio ut rebus in omnibus, humanis, naturalibus, diuinis & coele-
stibus uim habet maximā, ut quicquid usquam propemodū laude & admiratione di-
gnum existit, id ordinationi acceptū feratur: ita in literis discendis docēdisque sine
ordine recte fieri nihil potest. Ordine carere uulgo dicuntur, quaecumque indecora
& reprehendenda fuerint. Nulla tam cōmunis uirtus rebus cunctis inesse uidetur,
quam ordinis ratio: eaque multò latius patet quam ut paucis cōprehendi possit. Primū
enim mundus ipse uniuersus cum alijs tum coelorum & syderum ambitu exquisita, et
ratis quatuor anni temporum uicibus, perfectissimū ordinis exemplar obseruat, suisque
partibus ad imitationē praescribit, adeo ut nō minus ab ordine quam rerum ornatu &
pulchritudine nomē apud Graecos & Latinos indeptus sit, quemadmodū elegantis-
sime scribit Aristoteles in suo philosophiae cōpendio his uerbis: *Τίς γὰρ αὖ ἐν φύσει τῶν*
κρίτων;